

Premature Baby's; Te Vroeg Geboren?

By Dr. Lin Day, Baby Sensory

Introductie

Volgens de statistieken komt één op de veertien baby's te vroeg ter wereld. In Nederland is dit 1 op de 10-12 baby's. Ondanks de medische vorderingen nemen de cijfers, na een stagnatie van vijftien jaar, nu weer toe.

Statistieken in Nederland

Baby's die na 38 weken zwangerschap worden geboren en tussen de 2500 en 3000 gram wegen hebben de grootste kans op een gezonde ontwikkeling.

De vooruitzichten voor premature baby's zijn de afgelopen jaren enorm verbeterd. Ongeveer de helft van de extreem premature baby's die minder wegen dan 500 gram (1 pond) overleven. De complicaties waar de kleine, premature baby's mee te maken krijgen zijn echter vaak groter dan die van baby's die na een voldragen zwangerschap worden geboren. Voorbeelden van deze complicaties zijn onder andere longaandoeningen, kinderverlamming en aandoeningen aan het immuunsysteem. Meer dan eens worden de gevolgen pas na de geboorte of zelfs na de babytijd ontdekt. Soms worden de gevolgen pas duidelijk wanneer het kind volwassen wordt.

Voor de ouders en verzorgers is het belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van de premature baby aanzienlijk kan verschillen met die van een baby die na een voldragen zwangerschap wordt geboren. Bijna de helft van deze baby's zal te maken krijgen met matige tot ernstige problemen bij de lees-, schrijf-, reken- en spreekvaardigheden en een achterstand in de motoriek. Sommigen krijgen te maken met lichamelijke afwijkingen waardoor ze levenslange zorg nodig hebben. Ongeveer vijfentwintig procent krijgt last van visuele of gehoorproblemen, problemen met de cognitieve ontwikkeling en een IQ die lager ligt dan gemiddeld. Één op de vier premature baby's heeft kans op autisme. De rest van de baby's doorloopt een gezonde ontwikkeling.

Prenatale Complicaties

Risicofactoren die een vroege bevalling kunnen veroorzaken zijn onder andere pre-eclampsie (zwangerschapsvergiftiging), zwangerschapsdiabetes, infectie, hormonale disbalans, een zwakke of ontstoken baarmoederhals en een zwangerschap van een meerling. Onderzoek wijst uit dat ook de leeftijd van de moeder, roken, het gebruik van alcohol en drugs, te veeleisende lichamelijke activiteiten, stress en een gebrek aan voedingsstoffen een vroege bevalling kunnen stimuleren. Verder geloven sommige experts dat het gebruik van kunstmest en pesticiden medeverantwoordelijk kunnen zijn voor premature bevallingen.

Neonatale Intensive care

Baby's die extreem vroeg worden geboren zijn intens fragiel en kwetsbaar en hebben onvolgroeide organen, onderontwikkelde longen en een gelatineachtige huid. Ze hebben tevens een gebrek aan lichaamsvet om zichzelf op temperatuur te houden. Premature baby's beginnen hun leven meestal in een couveuse die ze warm houdt, infectiegevaar vermindert en vochtverlies binnen de perken houdt. Speciale apparatuur houdt nauwkeurig de bloeddruk, de ademhaling, de hartslag en het zuurstofgehalte van de baby in de gaten. Omdat premature baby's nog niet kunnen zuigen of slikken totdat ze de leeftijd 32 tot 34 zwangerschap hebben bereikt, krijgen ze vaak moedermelk of speciale, met vitamines en mineralen verrijkte melk via een slangetje toegediend om ze te helpen groeien en om ze gezond te houden. Ze hebben ook extra ijzer nodig om hemoglobine, het deeltje van de rode bloedcellen dat zuurstof transporteert, aan te kunnen maken. Als er geen voldoende ijzer aanwezig is, is het babylichaampje niet in staat om genoeg rode bloedcellen aan te maken die zuurstof naar de weefsels en de organen brengen om deze goed te laten functioneren. Ook is het infectiegevaar erg hoog bij premature baby's. Veelvuldig handen wassen en preventieve medicatie zijn enorm belangrijk. Indien er sprake is van een geboortefwijking zoals een gespleten verhemelt of een klompvoetje, dan zal de behandeling hiervan beginnen zodra de ademhaling en de hartslag van de baby stabiel zijn. Dit kan weken duren, afhankelijk van de ernst van de situatie.

Vroege uitdagingen

Ademhalen

Sommige premature baby's ontwikkelen RDS, of het Respiratory Distress Syndrome, doordat het gedeelte van de hersenen dat verantwoordelijk is voor de ademhaling nog niet rijp is. Baby's die voor de 34^e week worden geboren beschikken nog maar over ongeveer vijf procent van de totale hoeveelheid oppervlakteactieve stoffen die ze nodig hebben, waardoor ze een sterk verhoogd risico lopen op RDS. Onderdeel van de behandeling is meestal toediening van een kunstmatige oppervlakteactieve stof, welke de longen helpt om goed uit te kunnen zetten na de geboorte. Voor de ontwikkeling van de hersenen is het van cruciaal belang dat ze genoeg zuurstof ontvangen. Er is nu een verband gevonden tussen ademhalingsproblemen na de geboorte en de ontwikkeling van ADHD (attention deficit hyperactivity disorder).

Geelzucht

Geelzucht is een andere complicatie. Deze toestand wordt veroorzaakt door een hoog gehalte aan bilirubine. Bilirubine komt vrij bij de natuurlijke afbraak van bloed. Doordat de lever nog niet rijp is kunnen de juiste hoeveelheden bilirubine nog niet worden verwijderd uit het bloed. Hierdoor krijgen de huid en het oogwit een gele kleur. Een hoog gehalte aan bilirubine kan, indien onbehandeld, doofheid, kinderverlamming en andere vormen van hersenbeschadiging veroorzaken. De baby

wordt meestal onder een speciaal licht geplaatst waardoor het lichaam wordt geholpen bij het verwijderen van de bilirubine.

Zicht

Te vroeg geboren baby's wier geboortegewicht minder is dan 1250 gram krijgen vaak te maken met prematuur retinopathie; een toestand waarin de kleine bloedvaten van het oog een abnormale groei vertonen. Het gevolg kan variëren van het nodig hebben van een bril tot volledige blindheid. Scheelzien (strabisme) komt bij premature baby's ook vaak voor. Lichaamsbeweging kan er echter voor zorgen dat dit probleem verholpen wordt tijdens de groei en ontwikkeling van de baby.

Regelmatige controle

Baby's die extreem vroeg geboren worden, groeien in de eerste twee jaar vaak niet zo snel als baby's die na een voldragen zwangerschap worden geboren. Er moet zorgvuldig in de gaten worden gehouden hoeveel ze aankomen. Er bestaan aanwijzingen die suggereren dat kinderen die klein geboren worden maar deze achterstand tijdens het eerste jaar inhalen, waarschijnlijk minder gezondheidsproblemen zullen hebben dan kinderen die klein blijven. Premature baby's hebben een verhoogde kans op het ontwikkelen van problemen met het gehoor en het zicht. Daarom is regelmatige controle belangrijk. Sommige premature baby's hebben problemen met de spierspanning. Daardoor kan het bereiken van de normale mijlpalen als zitten, kruipen en lopen, vertraging oplopen.

Vroege ervaringen

Onderzoekers zijn het niet met elkaar eens betreffende de optimale voorwaarden voor de premature baby. Sommige onderzoekers geloven dat stimulering schadelijk kan zijn, terwijl anderen geloven dat vroege interventie een enorm verschil kan maken met betrekking tot de algemene ontwikkeling en het toekomstige leerpotentieel. Waar ze het echter wel over eens zijn is de noodzaak van een liefhebbende, verzorgende omgeving.

Voor de premature baby is contact in een vroeg stadium belangrijk om lichamelijke en emotionele ontwikkeling te stimuleren. Sommige studies hebben aangetoond dat door massage- en aanrakingstherapie de lengtegroei, de hoofdomtrek, het geboortegewicht en de botdichtheid toenemen. Massage heeft een belangrijke emotionele waarde voor de ouders en gezinsleden omdat het hen de gelegenheid biedt om een liefdevolle band op te bouwen met de baby.

Wanneer de alertheid toeneemt, is het goed om ervoor te zorgen dat de baby zintuiglijke ervaringen opdoet om zo over de omgeving en de wereld te leren. Baby Sensory (www.babysensory.nl) voldoet aan de unieke behoeften van alle baby's, waaronder ook premature baby's en baby's met afwijkingen, speciale behoeften en chronische beperkingen. Tijdens het lesprogramma wordt er gewerkt met de baby en een ouder of andere familieleden, zowel in groepsverband als individueel met de klassenleidster. Ouders ervaren hoe een bepaald soort

interactie met hun baby hun zelfvertrouwen en het vertrouwen in de toekomst kan vergroten.

De volgende strategieën kunnen helpen bij het opbouwen van een band tussen de ouder en de baby en bij het stimuleren van de baby op een koesterende en liefhebbende manier:

- Massage
- Huid op huid contact
- Wiegen en knuffelen
- Vasthouden van de handjes
- Inbakken (wordt nu bij veel babyopvang locaties toegepast)
- Kangoeroemethode (warmte, hartslag en geur)
- Babypraat
- Liedjes, versjes en wiegeliedjes
- Zachte materialen, natuurlijke wol en katoen
- Vertrouwde geuren zoals die van de moeder, de vader en andere gezinsleden
- Zachte verlichting
- Klassieke muziek

Onderzoek wijst uit dat baby's aan wie op bovenstaande manieren aandacht wordt gegeven, sneller groeien dan baby's die in hun bedje of couveuse worden gelaten. Ze zijn tevens alerter en huilen minder.

Hersenontwikkeling

De laatste drie maanden in de baarmoeder zijn bepalend voor een optimale hersenontwikkeling. In dit laatste trimester verviervoudigt de grootte van de hersenen zich. Indien de baby voor de 32^e week geboren wordt kan het zijn dat sommige delen van de hersenen zich na de geboorte niet meer ontwikkelen. MRI scans tonen aan dat de cortex (het oppervlak van de hersenen) veel gladder is dan die van baby's die na een voldragen zwangerschap worden geboren. Bij deze laatste groep heeft de cortex een gerimpeld oppervlak. De prefrontale cortex, die zich direct achter het voorhoofd bevindt, wordt hierdoor het meest beïnvloed. Dit gedeelte van de hersenen is verantwoordelijk voor intellectuele functies zoals aandacht, geheugen, plannen, stemming en het sociale functioneren. De prefrontale cortex van een premature baby bevat vaak ongeveer 30 procent minder denkcellen en veel minder zenuwvezelverbindingen. Dit kan een verklaring zijn voor het feit dat kinderen die te vroeg geboren zijn vatbaarder zijn voor lichamelijke, neurologische en gedragsproblemen en problemen met leren wanneer ze naar school gaan. Ze hebben gemiddeld ook een lager IQ dan kinderen die na een voldragen zwangerschap worden geboren.

Leer- en ontwikkelingsachterstanden

Hoe vroeger de geboorte, des te groter de kans op de volgende afwijkingen of problemen:

- Problemen met betrekking tot de sociale vaardigheden zoals het maken en houden van vriendschappen
- Lichamelijke coördinatieproblemen
- Gedragsproblemen waaronder hyperactiviteit, concentratiestoornissen, koppigheid, impulsiviteit en onrust
- Gebrek aan fantasie en nieuwsgierigheid
- Slecht geheugen
- Het niet begrijpen van concepten als tijd en geld
- Slecht(e) spraak en taalbegrip
- Laag probleemoplossend vermogen
- Leerproblemen

Jongens hebben meer kans op matige tot ernstige ontwikkelings- en leerachterstanden dan meisjes, wat de theorie dat het mannelijke geslacht een belangrijke, biologische risicofactor in extreem vroeg geboren baby's is, ondersteunt. Jongens hebben ook meer kans op gedragsproblemen dan meisjes. Ze kunnen gefrustreerd raken doordat ze keer op keer falen terwijl ze hun best doen om te leren. Ze worden daarom vaak liever gezien als iemand die zich onacceptabel gedraagt dan als iemand die slecht kan leren. Ondanks het hoge aantal kinderen dat problemen heeft met leren, kunnen de meeste premature kinderen hun klasgenoten toch bijhouden en doen ze het redelijk op school.

Strategieën voor leraren

Leraren zijn beter in staat om hun leerstrategieën af te stemmen op de kinderen die extra ondersteuning nodig hebben bij het leren, wanneer ze weten bij hoeveel weken zwangerschap het kind geboren is. Het betrekken van de ouders bij de planning kan ook erg positieve gevolgen hebben. De ouders begrijpen beter hoe ze met de leerproblemen of lichamelijke afwijkingen van hun kind moeten omgaan en kunnen advies geven bij het zoeken naar mogelijkheden om het opdoen van kennis, ervaring en interesses te stimuleren.

Kinderen met een beperking met betrekking tot het gehoor of de spraak kunnen door het leren van gebarentaal geholpen worden met het uiten van hun behoeften. Wanneer het kind naast de leraar zit tijdens het voorlezen kan dit het plezier vergroten en de frustratie verminderen.

Kinderen met een visuele beperking hebben een goede verlichting nodig om te kunnen zien en moeten extra tijd krijgen om hun taken uit te kunnen voeren. Sommige kinderen vinden het makkelijker om zich visueel te concentreren wanneer de plaatjes, woorden of getallen vergroot zijn en wanneer er veel ruimte tussen zit. Sommige kinderen zien bewegende voorwerpen beter dan stilstaande voorwerpen. Speelgoed die het gevoel voor oorzaak en gevolg stimuleert, puzzels

met houten vormen, tactiel materiaal, interactieve spelletjes en ICT kunnen slechtziende kinderen helpen om hun volledige leerpotentieel te benutten.

Er kan speciaal ontworpen materiaal, meubels en apparatuur worden aangeschaft om aan de behoeften van kinderen met lichamelijke beperkingen te voldoen. Het doen van activiteiten als verkleeden, poppenkast, spel en sport, picknicken, uitjes, buitenspelen, versjes, liedjes, muziek en ICT kan het zelfvertrouwen van het kind vergroten. Het creëren van een creatieve hoek waar kinderen kunnen schilderen, experimenteren met water, zand, klei en andere materialen en voorwerpen kan ze helpen om zich te uiten, om te communiceren en om plezier te hebben. Al deze dingen zijn belangrijk voor een goede ontwikkeling.

Er bestaan vele organisaties die hun diensten aanbieden aan kinderen met beperkingen of leerproblemen. Een goede, leerrijke omgeving in de beginjaren is echter van belang om de ontwikkeling en leervaardigheden bij alle jonge kinderen te stimuleren, ongeacht hun start op deze wereld.

Copyright Baby Sensory © 2009